

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор науково-педагогічної роботи

(Майя НІКОЛАСВА)

09 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи логіки

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 034 Культурологія

Освітньо-професійна/наукова програма: Культурологія

Розробники: Готинян-Журавльова Віталія Віталіївна, д.філос.н., доц., професор кафедри культурології, в.о. завідувача кафедри культурології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри культурології
Протокол № 1 від. "1" бересня 2022р.
В.о. завідувача кафедри [підпис] (Віталія ГОТИНЯН-ЖУРАВЛЬОВА)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОІП/ОІПІ «Культурологія»
[підпис] (Ірина Сумченко)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету історії та філософії

Протокол № 1 від. "6" бересня 2022р.
Голова НМК [підпис] (Галина ЛЕВЧЕНКО)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри культурології
Протокол № 1 від. "30" серпня 2023р.
Завідувач кафедри [підпис] Віталіє Готинян-Журавльова
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри культурології
Протокол № 1 від. "30" серпня 2024р.
Завідувач кафедри [підпис] Віталіє Готинян-Журавльова
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 3	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>034 Культурологія</u> (код і назва) Спеціалізації: <u>немає</u> (назва) Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u>	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	- год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	84 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Основною метою викладання курсу логіки є формування логічної культури мислення, необхідної для учбової і дослідницької діяльності спеціаліста, розвиток та вдосконалення у студентів практичних навичок логічно правильно міркувати, критично мислити. Формальна класична логіка досліджує і формує правильне мислення, яке має фундаментальне значення для розвитку інтелекту. У курсі вивчаються формально-логічні закони мислення, логічну побудову думки. Пропонуються елементи теорії аргументації. Звертається увага на логічні помилки, які зустрічаються в процесі мислення.

Завдання. Логіка є основною філософською дисципліною, яка має своїм предметом вивчення мислення. Формальна класична логіка досліджує форми правильного мислення, має фундаментальне значення для розвитку інтелекту. У курсі досліджується логічна будова думки, що досліджується у формі понять, суджень і умовиводів. Пропонуються елементи теорії аргументації. Особлива увага звертається на логічні помилки, що зустрічаються в процесі мислення.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

а) загальних (ЗК):

- ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК 03. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 04. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК 06. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК 07. Здатність працювати автономно.
- ЗК 08. Здатність працювати в команді.

б) спеціальних (СК):

- СК 01. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.
- СК 03. Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів;
- СК 05. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства.
- СК 07. Здатність обґрунтовувати рішення щодо врегулювання відносин у сфері культури на основі розуміння специфіки соціокультурних процесів.
- СК 08. Здатність створювати аналітичні звіти, розробляти рекомендації та генерувати проекти (культурно-мистецькі, художні та дозвіллеві) щодо об'єктів професійної діяльності, використовуючи актуальну нормативну основу.

в) програмні результати навчання(ПРН):

ПРН 01. Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.

ПРН 02. Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру.

ПРН 03. Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.

ПРН 05. Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.

ПРН 06. Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій.

ПРН 09. Аналізувати ефективність культурних політик, технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних параметрів їх впровадження.

ПРН 14. Вести публічну дискусію та підтримувати діалог з питань української культури з фахівцями та нефаківцями.

РН 16. Визначати, формулювати та аргументувати власну громадянську та професійну позицію щодо актуальних суспільних питань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- специфіку формально-логічного дослідження мислення;
- властивості правильного мислення (визначеність, послідовність, обґрунтованість);
- основні формально-логічні закони, яким підкоряється правильно мислення;
- основні логічні роботи Аристотеля, історію створення класичної фундаментальної

логіки;

- особливості абстрактного мислення понятійній формі;
- основні логічні форми думки: поняття, судження, умовиводи та їх правила;
- правила дедуктивних, індуктивних умовиводів та виводів за аналогією;
- логічні основи теорії аргументації, будівлі і види доказів. Складові елементи доказу;
- правила і помилки стосовно тези, аргументу тощо;

вміти:

- виявляти головні поняття у тексті, з'ясовувати їхню структуру, встановлювати відношення між ними;

- співвідносити формальну і змістовну сторони мислення;
- виділяти логічну будову думки у формі понять, суджень, умовиводів;
- особливості абстрактного мислення понятійній формі: визначати вид поняття, його

логічні властивості, класифікувати поняття, робити висновки, узагальнювати й обмежувати поняття;

- правильно визначити поняття, правильно провести операцію розподілу понять;
- визначати структуру суджень, їхню специфіку в порівнянні із структурою понять;

уміти працювати із основною логічною властивістю суджень – розподіл його термінів;

- співвідносити судження по істинності та хибності (на логічному квадраті);
- робити безпосередні умовиводи із суджень (операція перетворення, обернення та контрапозиції);

- розрізняти індуктивні та дедуктивні висновки;

- орієнтуватися в типах вивідного знання, достоїнствах і недоліках висновків дедуктивних, індуктивних та висновків за аналогією;

- категоричного силогізму, знаходити помилки у висновку;

- працювати з умовно-категоричним, розділовими силогізмами, знати їх правила і помилки;

- міркувати відповідно до законів логіки; знаходити помилки в текстах і міркуваннях інших людей, пов'язані з їх порушенням;

- логічно грамотно будувати свої міркування й знаходити помилки у міркуванні інших;

- конструювати коректну аргументацію;

- переконливо критикувати аргументацію опонента, уникати типових помилок в аргументації та критиці;

- розпізнавати логічні прийоми маніпулювання співрозмовником і протистояти ним;

- аргументовано і логічно коректно вести полеміку.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Предмет і методи логіки

Тема 1. Предмет і значення логіки

Мислення як атрибут людини. Особливості мислення, що вивчає логіка. Ступінь розвитку мислення. Правильне і неправильне мислення. Помилки в мисленні і їхня роль у особистісних і соціальних катастрофах. Необхідність науки про умови правильного мислення. Співвідношення між змістовною та формальною стороною правильного мислення. Формальна логіка як наука про форми і закони правильного мислення. Значимість засвоєння основ формальної логіки для розвитку інтелекту. Повсякденне і наукове мислення. Роль

методології в розвитку науки. Логічна основа методології. Значимість логічних проблем у процесі становлення наук.

Тема 2. Методи логіки

Природна мова як безпосереднє вираження мислення. Семантика і синтаксис мови. Співвідношення граматичних і логічних структур. Категорії «річ», «властивість», «відношення» як основа категоріального апарата логіки. Різноманітність логічних формалізмів як відбиток багатогранності мислення. Стислі відомості з історії логіки. Традиційна дедуктивна та індуктивна логіки. Класична та неklasична логіки.

Змістовний модуль 2. Поняття і судження

Тема 3. Поняття

Вчення традиційної логіки про поняття, їх обсяг, зміст. Класифікація понять. Відношення між поняттями по обсягу (кола Л.Ейлера). Закон зворотного відношення між змістом й обсягом понять. Визначення понять. Явні та неявні визначення. Остенсивні визначення. Визначення через рід і видову відмінність. Правила визначень і помилки, що виникають при визначенні понять. Поділ понять. Правила поділу понять. Види поділу. Класифікація. Поділ і розчленування.

Тема 4. Судження

Судження як логічна форма. Роль контексту у визначенні суб'єкта і предиката судження. Класифікація простих суджень за кількістю та якістю. Розподілення термінів у категоріальних судженнях. Прості і складні судження. Перетворення, обернення, протиставлення предикату (контрапозиція) простих категоричних суджень. Висновки через обмеження третім поняттям й умови їхньої правомірності. Класифікація складних суджень. Безумовні, умовні та розділові судження. Визначення істинності або хибності складних суджень за допомогою таблиць істинності.

Закони мислення в традиційній логіці. Вимоги визначеності думки і закон тотожності. Проблема тавтологічності законів мислення. Закон протиріччя. Закон виключного третього. Закон достатньої підстави. «Логічний квадрат». Визначення істинності або хибності простих суджень за допомогою «логічного квадрату». Використання законів протиріччя й виключного третього у висновках за схемою логічного квадрату.

Змістовний модуль 3. Умовиводи і доведення

Тема 5. Дедуктивні умовиводи

Умовивід як форма мислення. «Досконалий силізм» Аристотеля. Простий категоричний силізм (ПКС). Правила щодо термінів та засновків ПКС. Фігури та модуси ПКС. Правила фігур ПКС. Проблема одиничних термінів у силігистичі. Складні та скорочені силізми. Інші види опосередкованих дедуктивних умовиводів. Умовно-категоричний силізм та його правила. Структура й правила розділово-категоричного силізму. Структура і правила умовно-розділового силізму (леми).

Тема 6. Індукція. Висновки за аналогією

Критика аристотелевської логіки Ф. Беконом. «Новий органон» Ф. Бекона. Індукція. Види індуктивних умовиводів. Повна та неповна індукції. Методи встановлення причинних зв'язків. Методи Дж. Ст. Мілля. Помилки індукції. Висновки за аналогією. Аналогія та парадигма в навчанні Аристотеля. Висновки за аналогією як логічна основа використання методу моделювання. Роль методу моделювання в сучасній науці.

Тема 7. Основи теорії аргументації

Поняття аргументації. Доведення як логічний метод обґрунтування наукових знань. Структура доказу: теза, аргументи, демонстрація. Поняття прямого доказу. Непрямий доказ й його різновиди: «від протилежного» або метод виключення. Правила доказу. Правила і типові помилки стосовно тези. Правила і типові помилки стосовно аргументів. Правила і типові помилки стосовно демонстрації. Спростування. Спростування та його види. Суперечка. Види суперечок: полеміка, дискусія, диспут, дебати. Правила ведення суперечки. Хитрощі, які прийнятні і неприйнятні у суперечці.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Предмет і методи логіки										
Тема 1. Предмет і значення логіки	10	2	-	-	8	12	2	-	-	10
Тема 2. Методи логіки	10	2	-	-	8	10	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	20	4	-	-	16	22	2	-	-	20
Змістовий модуль 2. Поняття і судження										
Тема 3. Поняття	12	2	2	-	8	16	2	-	-	14
Тема 4. Судження	12	2	2	-	8	18	2	-	-	16
Разом за змістовим модулем 2	24	4	4	-	16	34	4	-	-	30
Змістовний модуль 3. Умовиводи і доведення										
Тема 5. Дедуктивні умовиводи	14	4	2	-	8	14	-	-	-	14
Тема 6. Індукція. Висновки за аналогією.	18	4	2	-	12	10	-	-	-	10
Тема 7. Основа теорії аргументації	14	4	2	-	8	14	-	-	-	14
Разом за змістовим модулем 3	46	12	6	-	28	34	-	-	-	34
Усього годин	90	20	10	-	60	90	6	-	-	84

5. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д/в
1.	Тема 3. Поняття Вчення традиційної логіки про поняття, їх обсяг, зміст. Класифікація понять. Відношення між поняттями по обсягу (кола Л.Ейлера). Закон зворотного відношення між змістом й обсягом понять. Визначення понять. Явні та неявні визначення. Остенсивні визначення. Визначення через рід і видову відмінність. Правила визначень і помилки, що виникають при визначенні понять. Поділ понять. Правила поділу понять. Види поділу. Класифікація. Поділ і розчленування. Завдання: 1. Прочитати тему «Поняття» (Навчально-методичний посібник до вирішення задач з логіки, с.11-28). 2. Виконати Завдання для самостійного виконання, с.38-40.	2
2.	Тема 4. Судження	2

	Судження як логічна форма. Роль контексту у визначенні суб'єкта і предиката судження. Класифікація простих суджень за кількістю та якістю. Розподілення термінів у категоріальних судженнях. Прості і складні судження. Перетворення, обернення, протиставлення предикату (контрапозиція) простих категоричних суджень. Висновки через обмеження третім поняттям й умови їхньої правомірності. Класифікація складних суджень. Безумовні, умовні та розділові судження. Визначення істинності або хибності складних суджень за допомогою таблиць істинності. Закони мислення в традиційній логіці. Вимоги визначеності думки і закон тотожності. Проблема тавтологічності законів мислення. Закон протиріччя. Закон виключного третього. Закон достатньої підстави. "Логічний квадрат". Визначення істинності або хибності простих суджень за допомогою «логічного квадрату». Використання законів протиріччя й виключного третього у висновках за схемою логічного квадрату. Завдання: 1. Прочитати тему «Судження» (Навчально-методичний посібник до вирішення задач з логіки, с.43-70). 2. Виконати Завдання для самостійного виконання, с.70-72.	
3.	Тема 5. Дедуктивні мовиводи Умовивід як форма мислення. "Досконалий силлогізм" Аристотеля. Простий категоричний силлогізм (ПКС). Правила щодо термінів та засновків ПКС. Фігури та модуси ПКС. Правила фігур ПКС. Проблема одиничних термінів у силлогістиці. Складні та скорочені силлогізми (ентимема). Інші види опосередкованих дедуктивних умовиводів. Умовно-категоричний силлогізм та його правила. Структура й правила розділово-категоричного силлогізму. Структура і правила умовно-розділового силлогізму (леми). Завдання: 1. Прочитати тему «Умовивід» (Навчально-методичний посібник до вирішення задач з логіки, с.80-104). 2. Виконати Завдання для самостійного виконання, с.104-106.	2
4.	Тема 6. Індукція. Висновки за аналогією Критика аристотелевської логіки Ф. Беконом. "Новий органон" Ф. Бекона. Індукція. Види індуктивних умовиводів. Повна та неповна індукції. Методи встановлення причинних зв'язків. Методи Дж. Ст. Мілля. Помилки індукції. Висновки за аналогією. Аналогія та парадигма в навчанні Аристотеля. Висновки за аналогією як логічна основа використання методу моделювання. Роль методу моделювання в сучасній науці. Завдання: Підготувати коротку доповідь по будь-якому з питань.	2
5.	Тема 7. Основи теорії аргументації Поняття аргументації. Доказ – логічний метод обґрунтування наукових знань. Структура доказу: теза, аргументи, демонстрація. Поняття прямого доказу. Непрямий доказ й його різновиди: "від протилежного" або метод виключення. Правила доказу. Правила і типові помилки стосовно тези. Правила і типові помилки стосовно аргументів. Правила і типові помилки стосовно демонстрації. Спростування. Спростування та його види. Суперечка. Види суперечок: полеміка, дискусія, диспут, дебати. Правила ведення суперечки. Хитрощі, які прийнятні і неприйнятні у суперечці. Завдання:	2

	Підготувати коротку доповідь по будь-якому з питань.	
--	--	--

6. Теми практичних занять
Семінарські заняття не передбачені.

7. Теми лабораторних занять
Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1.	Тема 1. Предмет і значення логіки / Конспект та 1 завдання з контрольної роботи	8/10
2.	Тема 2. Методи логіки/ Конспект та 2 завдання з контрольної роботи	8/10
3.	Тема 3. Поняття / 1. Прочитати тему «Поняття» (Навчально-методичний посібник до вирішення задач з логіки, с.11-28). 2. Виконати Завдання для самостійного виконання, с.38-40. 3. Конспект та № 3-5 завдання з контрольної роботи	8/14
4.	Тема 4. Судження / 1. Прочитати тему «Судження» (Навчально-методичний посібник до вирішення задач з логіки, с.43-70). 2. Виконати Завдання для самостійного виконання, с.70-72. 3. Конспект та 6-8 завдання з контрольної роботи	8/16
5.	Тема 5. Дедуктивні умовиводи / 1. Прочитати тему «Умовивід» (Навчально-методичний посібник до вирішення задач з логіки, с.80-104). 2. Виконати Завдання для самостійного виконання, с.104-106. 3. Конспект та 9, 10 завдання з контрольної роботи	8/14
6.	Тема 6. Індукція. Висновки за аналогією/ 1. Підготувати коротку доповідь по будь-якому з питань. 2. Конспект та 11 завдання з контрольної роботи	12/10
7.	Тема 7. Основи теорії аргументації / 1. Підготувати коротку доповідь по будь-якому з питань. 2. Конспект та 12 завдання з контрольної роботи	8/14

До самостійної роботи відноситься:

1. підготовки до лекцій і семінарських занять;
2. підготовка коротких доповідей;
3. вирішення завдань для самостійного виконання;
4. завдань контрольної роботи (для студентів заочного відділення);

9. Методи навчання

На лекціях та при проведенні семінарських занять використовуються наочні, пошукові, дослідницькі методи навчання.

При викладенні матеріалу використовуються як індуктивні та і дедуктивні (за логікою викладання матеріалу) методи. Деякі теми потребують від студентів творчого підходу, аналізу вже знаних фактів, думок і індуктивного вирішення питання, деякі – аналізу вже існуючого рішення.

10. Форми контролю і методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і включає в себе усне опитування, обговорення проблемних питань, рішення задач з певних тем. Модульний контроль здійснюється за темами, які включені до 2 і 3 змістовних модулів.

Оскільки на заочному відділенні не заплановано проведення семінарських занять, то основною формою контролю є написання контрольної роботи, яка подається до початку сесії. Варіанти контрольних робіт додаються.

Періодичний контроль здійснюється шляхом написання трьох змістовних модулів, до підсумкових результатів яких включають також бали, що були отримані студентами за роботу на семінарських заняттях.

Критерії оцінювання

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка
	Здобувач освіти
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань.
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого і формулювання висновків
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно; безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом

1. Визначте і замалюйте за допомогою кіл Ейлера співвідношення понять за обсягом:

1. А – метал, В – золото.
 2. А – Цейлон, В – Шрі-Ланка.
 3. А – кіт, В – хвіст кота.
 4. А – червоний колір, В – чорний колір.
 5. А – одесит, В – неодесит.
 6. А – дім, В – недобудована будівля.
2. Чи є визначеннями наступні висловлювання і чи вірні визначення:
- 2.1. Трикутник – одна з найпростіших геометричних фігур.
 - 2.2. 41 – натуральне число, що йде за 40.
 - 2.3. Судження – це, по суті, теж, що й висловлювання.
 - 2.4. Раб – це людина, яка немає свободи.
 - 2.5. Барометр – це прилад для вимірювання тиску.
3. Визначте в яких з наступних прикладах поділ понять, в яких – членування. Чи є помилки у поділу понять?
- 3.1. Усі країни світу діляться на демократичні, диктаторські і Росію.
 - 3.2. Члени речення бувають головні і другорядні.
 - 3.3. Історія людства поділяється на древню, середню, нову і новітню.
 - 3.4. Книга складається із вступу, трьох розділів і висновків.
 - 3.5. «Я розділяю читачів на два класу: на тих, хто читає щоб збагатитися, і на тих, хто читає, щоб забитися» (Е. Фелпс).
4. Знайдіть суб'єкт, предикат, вкажіть тип судження, знайдіть співвідношення між термінами і замалюйте їх в колах Ейлера:
- 4.1. Деякі гриби отруйні.
 - 4.2. У всіх птахів чудовий зір.
 - 4.3. Деякі студенти не є відмінниками.
 - 4.4. Жоден кит не є рибою.
 - 4.5. Деякі люди не є відвертими.
5. Перевірте логічну спроможність наступних суджень за допомогою Логічного квадрату. Зазначте, в яких прикладах допущені помилки і у чому вони полягають:
- 5.1. Хибно, що жоден з друзів його не забув, значить хибно, що деякі друзі його забули.
 - 5.2. Істинно, що деякі хвороби доки не є виліковними, значить істинно, що деякі хвороби є виліковними.
 - 5.3. Істинно, що всі задачі розв'язані, значить істинно, що деякі задачі розв'язані.
 - 5.4. Істинно, що мати любить дочку, значить істинно, що дочка любить матір.
 - 5.5. Хибно, що розповідь – це художній твір, значить істинно, що деякі розповіді не є художні твори.

Питання до 2 модуля

1. Знайдіть суб'єкт, предикат, вкажіть тип судження, знайдіть співвідношення між термінами і замалюйте їх в колах Ейлера. Перетворить, оберніть та протиставить предикатові судження.

- 1.1. Деякі полководці були непереможними;
 - 1.2. Усі виховані люди ввічливі;
 - 1.3. Жодна освічена людина не є забобонною;
 - 1.4. Деякі талановиті люди не є вченими;
 - 1.5. Будь-які істини достойні сумніву;
2. Визначте, чи є вірними умовиводи:
- 2.1. Усі сильні шахісти добре знають теорію шахової гри
Ніколаєв не є сильним шахістом
Ніколаєв не знає теорії шахової гри
 - 2.2. Усі планети мають швидкий видимий рух

- Жодна планета не є зіркою
Деякі зірки не мають швидкого видимого руху
- 2.3. Усі царі є монархами
Деякі вбиті були царями
Деякі вбиті були монархами
3. Визначте, чи є вірними умовиводи та вкажіть до якого типу вони належать:
- 3.1. Якщо бухта замерзла, то судна не можуть входити до бухти
Судна не можуть входити до бухти
Отже, бухта замерзла
- 3.2. Або досвід, або передбачуваність, або допомога друзів забезпечили Олександру успіх
Відомо що, Олександр мав досвід
Отже, передбачуваність і допомога друзів в даному випадку не мала місце
- 3.3. Олександр Васильович переміг би будь-які труднощі, якщо б у нього була б підтримка рідних та друзів
Але в нього не було підтримки рідних та друзів
Отже, він не зміг перемогти труднощі
- 3.4. Якби я добре вчився, то вступив би до ВНЗ
Якби я мав «золоті руки», то отримав би гарну роботу
Але я не вступив до ВНЗ або в мене немає гарної роботи
Отже, я не вчився добре або в мене не «золоті руки»
4. Складіть умовивід і визначте чи є він вірним і до якого типу належить:
«Мешканцю кімнати загрожувало проникнення до кімнати або через двері, або через вікно, або через вентиляцію. В кімнату неможливо проникнути ані через двері, ані через вікно. Залишається можливість проникнення до кімнати через вентиляцію» (А. Конан-Дойл «Строката стрічка»)

Рекомендована література до обох модулів

1. Готинян В.В. Методичні вказівки до рішення задач з логіки для студентів заочного відділення філософського факультету та студентів нефілософських факультетів Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Одеса: Копіровальний центр СПД Демидов, 2007. 32с.
2. Готинян-Журавльова В.В. Методичні вказівки до рішення задач з логіки з прикладами і відповідями для студентів заочного відділення філософського факультету та студентів нефілософських факультетів. Одеса: Одеський національний університет, 2011. 46с.
3. Готинян-Журавльова В. В. Навчально-методичний посібник до вирішення задач з логіки для студентів заочного відділення філософського факультету та студентів нефілософського факультету. Одеса: «Одеський національний університет імені І. І. Мечникова» 2014. 142 с.
4. Готинян-Журавльова В. В. Короткий словник з логіки до тем: «Поняття», «Судження», «Дедуктивні умовиводи». Навчально-методичний посібник. – Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2016. – 58с.
5. Готинян-Журавльова В. В. Словник з логіки. Одеса: Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, 2018. 74с.
6. Гетманова А.Д. Учебник по логике. М.: Владос, 1994. 303с.
7. Конверський А.Є. Логіка. Підручник для студентів юридичних факультетів К.: 2008. 304с.
8. Конверський А.Є. Логіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Четверта хвиля, 1998. 272с.
9. Хоменко І. В. Логіка: Підручник для вищих навчальних закладів. К: Абрис, 2004. 256с.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Мислення як предмет вивчення логіки. Певність, послідовність, доказовість мислення. Форми й особливості абстрактного мислення.

2. Поняття як логічна форма мислення. Мовні форми вираження понять. Основні логічні прийоми формування понять. Зміст і обсяг понять.
3. Зміст і обсяг понять. Закон зворотного відношення між змістом і обсягом поняття. Родові відношення. Узагальнення та обмеження понять.
4. Види понять: класифікація понять за обсягом та за змістом. Відношення між поняттями за обсягом.
5. Визначення понять. Частини визначення. Реальні та номінальні визначення. Умови правильності визначення.
6. Явні та неявні визначення. Визначення через найближчий рід та відмінність, що видоутворює. Генетичні визначення. Правила визначення.
7. Поділ понять за обсягом. Правила поділу понять. Дихотомічний поділ.
8. Можливі помилки поділу понять. Дихотомія, її переваги та недоліки. Класифікація.
9. Судження як основна форма логічного мислення. Структура простого категоричного судження. Якість суджень. Кількість судження.
10. Класифікація суджень за якістю й кількістю. Розподіл термінів у судженнях.
11. Логічний квадрат. Визначити відношення між судженнями типу А, Е, І, О.
12. Безпосередні умовиводи: перетворення якості суджень. Перетворення, його схема і правила.
13. Безпосередні умовиводи: Обертання. Схеми обертання. Правила обертання.
14. Протиставлення предикату. Схеми та правила.
15. Висновки через обмеження третім поняттям. Схема і правила обмеження.
16. Закон тотожності. Закон протиріччя (Закон не протиріччя або закон, що заперечує протиріччя).
17. Закон виключного третього. Контрадикторні судження. Закон достатньої підстави.
18. Використання законів логіки на логічному квадраті.
19. Логічний квадрат. Визначити відношення між судженнями типу А, Е та І, О.
20. Складні судження. Заперечення. Кон'юнкція. Таблиця істинності для заперечення та кон'юнкції.
21. Складне судження – диз'юнкція. Види диз'юнкції. Таблиця істинності для диз'юнкції.
22. Складне судження – імплікація. Таблиця істинності для умовного (імплікативного) судження. Судження тотожності або еквівалентності. Таблиця істинності для суджень еквівалентності.
23. Дедуктивні умовиводи. Простий категоричний силізм (ПКС). Правила, що визначають число термінів та число суджень у силізмі (загальні правила ПКС).
24. Фігури ПКС та їх особливі правила.
25. Ентимема.
26. Чисто умовний й умовно-категоричний силізми. Модус умовно-категоричного силізму, які надають достовірні висновки (модус поненс, модус толленс).
27. Розділовий силізм. Затверджувально-заперечний модус та заперечно-затверджувальний модус.
28. Умовно-розділовий силізм (лема, дилема).
29. Індуктивні умовиводи й їхні види.
30. Неповна індукція. Умови підвищення можливості висновку індукції.
31. Умовивід за аналогією. Види аналогій. Умови підвищення можливості висновку за аналогією.
32. Поняття доказу. Правила і помилки стосовно тези й аргументів.
33. Прямий й непрямий доказ. Поняття спростування. Правила стосовно демонстрації.

Поточний контроль			Модульний контроль 1	Модульний контроль 2	Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3				
10	10	20	15	15	30	100

для студентів заочного відділення

Контрольна робота	Підсумковий контроль (залік)	Сума балів
40	60	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД).
3. Нормативні документи.
4. Методичні розробки.

1. Готинян В.В. Методичні вказівки до рішення задач з логіки для студентів заочного відділення філософського факультету та студентів нефілософських факультетів Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Одеса: Копіровальний центр СПД Демидов, 2007. 32с.

2. Готинян-Журавльова В.В. Методичні вказівки до рішення задач з логіки з прикладами і відповідями для студентів заочного відділення філософського факультету та студентів нефілософських факультетів. Одеса: Одеський національний університет, 2011. 46с.

3. Готинян-Журавльова В. В. Навчально-методичний посібник до вирішення задач з логіки для студентів заочного відділення філософського факультету та студентів нефілософського факультету. Одеса: «Одеський національний університет імені І. І. Мечникова» 2014. 142 с.

4. Готинян-Журавльова В. В. Короткий словник з логіки до тем: «Поняття», «Судження», «Дедуктивні умовиводи». Навчально-методичний посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2016. 58с.

5. Готинян-Журавльова В. В. Словник з логіки. Одеса: «Одеський національний університет імені І. І. Мечникова» 2018. 78 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Готинян В.В. Методичні вказівки до рішення задач з логіки для студентів заочного відділення філософського факультету та студентів нефілософських факультетів Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Одеса: Копіровальний центр СПД Демидов, 2007. 32с.
2. Готинян-Журавльова В.В. Методичні вказівки до рішення задач з логіки з прикладами і відповідями для студентів заочного відділення філософського факультету та студентів нефілософських факультетів. Одеса: Одеський національний університет, 2011. 46с.
3. Готинян-Журавльова В. В. Навчально-методичний посібник до вирішення задач з логіки для студентів заочного відділення філософського факультету та студентів нефілософського факультету. Одеса: «Одеський національний університет імені І. І. Мечникова» 2014. 142 с.
4. Готинян-Журавльова В. В. Короткий словник з логіки до тем: «Поняття», «Судження», «Дедуктивні умовиводи». Навчально-методичний посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2016. 58с.
5. Збірник вправ і задач з логіки: Методичні рекомендації. К.: Вища школа, 1991. 52 с.
6. Конверський А.Є. Логіка. Підручник для студентів юридичних факультетів. К.: 2008. 304с.
7. Конверський А.Є. Логіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Четверта хвиля, 1998. 272с.
8. Павлов В.І. Логіка у запитаннях, відповідях і аргументах. Навчальний посібник. К.: 2008. 408с.
9. Повторєва С. М. Логіка: навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2010. 188 с.
10. Тофтул М.Г. Логіка. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий центр «Академія», 1999. 336с.
11. Хоменко І. В. Логіка: Підручник для вищих навчальних закладів. К: Абрис, 2004. 256с.
12. Хоменко І.В. Логіка: Практикум: навч. посіб. К.: Хрінком Інтер, 2002. 240с.

Додаткова

1. Архипова Э. О., Піхорович В. Д., Потіщук О. О. Логіка : навч. посіб. Дніпропетровськ: «Середняк Т. К.», 2015. 183 с.
2. Бандура О. О., Гвоздік О. І., Кравець В. М. Логіка для правознавців : навч. посіб. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. 144 с.
3. Готинян В. В. Класифікація – це поділ понять або сортування речей? Про неоднозначність трактування терміну «класифікація»// Сборник научных трудов по материалам международной научно-практической конференции «Перспективные инновации в наук, образовании, производстве и транспорте’ 2009». Том7. Философия и филология. Одесса: Черноморье, 2010. С.23-25.
4. Готинян В. В. Про можливість двоїстого визначення поняття «класифікація»// Матеріали Міжнародного міжвузівського науково-практичного семінара. 10 грудня 2010г. Одеський національний морський університет. Одеса, «ВМВ», 2011. С. 216-221.
5. Готинян-Журавльова В. В. Соціально-філософські складові безеталонного вимірювання: види, визначення, застосування: монографія / В. В. Готинян-Журавльова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 358с.
6. Готинян-Журавльова В. В. Вплив двоїстості трактування терміна «класифікація» на проблему визначення безеталонного вимірювання. *Учёные записки Таврического атеріалам университета им. В.Т. Вернадского. Научный журнал. Серия: Философия. Культурология. Политология. Социология.* 2011. Том 24 (63). №1. С. 223-228.
7. Готинян-Журавльова В. В. Проблема визначення поняття «безеталонне вимірювання»: пошук вдалої видоутворюючої ознаки. *Учёные записки Таврического атеріалам*

- університета ім. В.І. Вернадського. Научный журнал. Серія: Філософія. Культурологія. Політологія. Соціологія. 2011. Том 24 (63). №3-4. С. 381-386.
8. Готинян-Журавльова В. В. Системно-логічний аналіз результатів двох видів безеталонного вимірювання. *Вісник Львівського університету. Серія Філософсько-політологічні студії*. 2019. Вип. 22. С. 31-37.
 9. Готинян-Журавльова В. В. Логічний аналіз визначення поняття «безеталонне вимірювання». *Вісник Львівського університету. Серія Філософсько-політологічні студії*. 2019. Вип. 25. С. 7-13.
 10. Ляхвацька О. М. Логіка. Практикум: навч. посібник. К.: КНТЕУ, 2006. 199 с.
 11. Орендарчук Г.О. Логіка: Навчальний посібник для студентів економічних та юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів. Видання друге, перероблене і доповнене. Тернопіль: Астон, 2008. 272 с.
 12. Повторєва С. М. Словник з логіки. Львів: «Магнолія 2006», 2009. 196 с.
 13. Попов М. В. Логіка: навч. посіб. К.: ВСВ «Медицина», 2015. 184 с.
 14. Синиця А. С. Логіка: навч. посіб. Л.: ЛДУФК, 2012. 234 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

<http://lib.onu.edu.ua/> Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова
<http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
<http://www.library.univ.kiev.ua/> Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка
<http://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії імені Г.С.Сковороди НАН України
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html> Найвидатніші філософи світу та України
<http://www.ognb.odessa.ua/> Одеська національна наукова бібліотека
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html> Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка
<http://plato.stanford.edu/> Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою).

Додатки

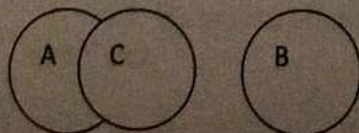
Варіанти контрольної роботи:

Варіант 1

1. Особливості форм абстрактного мислення. Логічна форма суджень: А, І, Е, О.
2. Чи зміниться зміст наведених нижче понять в наступних випадках:
 1. Зміст поняття «Місяць» після того, як був сфотографований оборотний бік Місяця
 2. Зміст поняття «Чорноморський флот», якщо відбудеться його розподіл з Росією
 3. Зміст поняття «першокурсник», після того, як першокурсники цього року перейдуть на другий курс

Наведіть закон зворотного відношення між обсягом і змістом понять.

3. Чи є вірним узагальнення наступних понять:
 1. Завірюха – сильний вітер – буря – буревій.
 2. Студент – сильний студент – відмінник.
 3. Столиця – велике місто – місто – населений пункт.
4. Перетворення форми суджень. Протиставлення предикатів. Наведіть приклади.
5. Чи є вірним відношення за обсягом між наступними поняттями А, В, С, яке наведене на схемі:

А – вчитель
В – робітник

А – Сократ
В – Платон

С – студент

С – філософ

6. 1. Визначте відношення за обсягом між поняттями А, В, С і виразіть ці відношення графічно.

А – поняття В – абстрактне поняття С – загальне поняття

2. знайдіть поняття, які знаходяться у відношенні підпорядкування, перехрещення, виключення до поняття «метал».

7. Визначення – це логічна операція, яка розкриває зміст понять або встановлює значення терміну. Наведіть правила визначення. Визначте поняття «Олівець».

8. Що таке поділ понять? За якою підставою відбувався поділ в наступних прикладах?

1. Поняття поділяються на одиничні, загальні та нульові.

2. Поняття поділяються на абстрактні та конкретні.

В яких з прикладів розглядається поділ понять, а в яких – розчленування?

1. Весна буває рання та пізня.

2. Обід складався з трьох блюд.

9. Визначте тип судження, його терміни і розподіленість термінів. Визначте співвідношення термінів за обсягом за допомогою кіл Л.Ейлера. Перетворить форму суджень (оберніть, перетворить, протиставте предикатові).

1. Деякі гриби є отруйними.

2. Всі птахи мають чудовий зір.

10. В якому випадку висновок в умовно-категоричному силогізмі буде правомірним? Чи буде вірним висновок:

Якщо він не знає фізику, то він не зможе розв'язати цю технічну задачу.

А. Він не знає фізики. Значить, він не зможе розв'язати цю технічну задачу.

В. Він не розв'яже цю технічну задачу. Значить, він не знає фізику.

11. Вкажіть в силогізмі: висновок, більший, менший, середній терміни, більший засновок, менший засновок, фігуру силогізму, помилку, якщо вона є і яке правило порушено.

Всі люди смертні

Жодна собака не є людиною

Жодна собака не є смертною

12. Перевірте правильність висновку за допомогою логічного квадрату:

Істинно те, що всі задачі розв'язані, значить, істинно те, що деякі задачі не розв'язані.

Визначте розподіленість термінів в цих судженнях.

Варіант 2.

1. Істинність думки і формальна правильність міркування.

2. Зміст якого з понять більше?

1. Одеса. Улюблена Одеса.

2. Студент. Бідний студент.

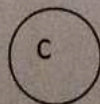
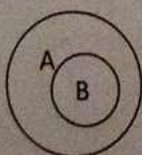
3. Чи вірно виконано обмеження понять?

1. Ранок – ранній ранок – ранковий світанок

2. Трикутник – рівнобедрений трикутник – рівнобічний трикутник – рівнокутовий трикутовий трикутник

4. Навести приклади співвідносних і безвідносних понять.

5. Чи є вірним відношення за обсягом між наступними поняттями А, В, С, яке наведене на схемі:

А – море

В – океан

С – суходіл

А – тигр

В – леопард

С – кіт

6.1. Визначте відношення за обсягом між поняттями А, В, С і виразіть ці відношення графічно.

- А – рік
В – високосний рік
С – місяць

2. знайдіть поняття, які знаходяться у відношенні підпорядкування, перехрещення, виключення до поняття «глина».

7. Визначення – це логічна операція, яка розкриває зміст понять або встановлює значення терміну. Яке з визначень – реальне (якщо визначається поняття, в даному прикладі «визначення») або номінальне (якщо визначається термін, який позначає поняття)? Визначте поняття «Поняття».

8. Наведіть правила поділу понять. Чи є співвимірними наступні поділи?

1. Комахи поділяються на корисних, шкідливих та павуків.
2. Спорт поділяється на розумовий і фізичний.

9. Визначте тип судження, його терміни і розподіленість термінів. Визначте співвідношення термінів за обсягом за допомогою кіл Л.Ейлера. Перетворить форму суджень (оберніть, перетворить, протиставте предикатові).

1. Деякі птахи живуть на воді.
2. Кит є ссавцем.

10. В якому випадку висновок в умовно-категоричному силлогізмі буде правомірним? Чи буде вірним висновок:

Якщо він не знає фізику, то він не зможе розв'язати цю технічну задачу.

А. Він розв'язав цю технічну задачу, значить, він знає фізику.

В. Він знає фізику. Значить, він розв'язав цю технічну задачу.

11. Вкажіть в силлогізмі: висновок, більший, менший, середній терміни, більший засновок, менший засновок, фігуру силлогізму, помилку, якщо вона є і яке правило порушено.

Усі негри мають кучеряве волосся

Ця людина має кучеряве волосся

Ця людина – негр

12. Перевірте правильність висновку за допомогою логічного квадрату:

Хибно те, що жоден з друзів його не забув, значить, хибно те, що деякі друзі його забули.

Визначте розподіленість термінів у цих судженнях.

Варіант 3.

1. Основні логічні прийоми формування понять.

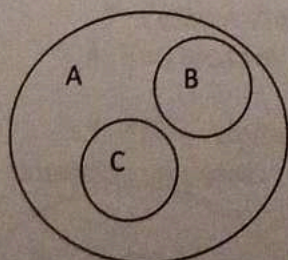
2. Визначте, яке з наступних понять є конкретним, а яке – абстрактним: «громадянин», «відповідальність», «рівність», «відповідальна людина», «Всесвіт», «дієздатність», «користолюбство».

3. Розташуйте наступні поняття так, щоб кожне наступне було родом щодо попереднього:

Підручник – підручник з логіки – новий підручник з логіки – новий підручник з логіки для ВНЗ.

4. Перетворення форми суджень. Перетворення.

5. Чи є вірним відношення за обсягом між наступними поняттями А, В, С, яке наведене на схемі:

А – Європа
В – Англія
С – Франція

А – наука
В – логіка
С – математика

6. 1. Визначте відношення за обсягом між поняттями А, В, С і виразіть ці відношення графічно.

А – тварина

В – організм

С – рослина

2. знайдіть поняття, які знаходяться у відношенні підпорядкування, перехрещення, виключення до поняття «людина».

7. Визначення – це логічна операція, яка розкриває зміст понять (реальне визначення) або встановлює значення терміну (номінальне визначення). Які (реальні або номінальні) визначення наведені у наступних прикладах?

1. Абракадабра – таємниче слово, яке прийшло до нас від давніх євреїв та греків (В. Даль).

2. Барометр – це прилад для вимірювання атмосферного тиску.

Знайдіть найближчий рід і видові відмінності.

8. Що таке судження? Назвіть терміни простого категоричного судження, визначте його тип. Знайдіть розподіленість термінів в цих судженнях.

1. Всесвіт нескінчений.

2. Матерія мислить.

9. Визначте тип судження, його терміни і розподіленість термінів. Визначте співвідношення термінів за обсягом за допомогою кіл Л.Ейлера. Перетворить форму суджень (оберніть, перетворить, протиставте предикативі).

1. Деякі тварини не є травоядними.

2. Усі гази пружні.

10. В якому випадку висновок в умовно-категоричному силогізмі буде правомірним? Чи буде вірним висновок:

Курити – шкодити своєму здоров'ю

Он не шкодить своєму здоров'ю

Значить, він не курить

11. Вкажіть в силогізмі: висновок, більший, менший, середній терміни, більший засновок, менший засновок, фігуру силогізму, помилку, якщо вона є і яке правило порушено.

Усі люди помиляються

Усі президенти люди

Усі президенти помиляються

12. Перевірте правильність висновку за допомогою логічного квадрату:

Хибно, що всі люди – негри, значить хибно, що деякі люди є неграми.

Визначте розподіленість термінів у цих судженнях.

Варіант 4.

1. Визначеність, послідовність, доведеність мислення.

2. Чи виражають наступні слова і словосполучення одні і ті ж самі поняття?

1. Педагог. Викладач. Вчитель.

2. Людоїд. Канібал.

3. Щоки. Ланіти.

3. Чи вірно проведено обмеження понять?

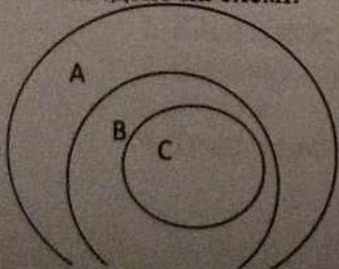
1. Рік – місяць – тиждень.

2. Тварина – ссавець – кит.

3. Університет – факультет – група студентів.

4. Узагальніть поняття: місто, житловий будинок, студент, юрист, логіка.

5. Чи є вірним відношення за обсягом між наступними поняттями А, В, С, яке наведене на схемі:

А – ссавець

В – олень

С – роги оленя

А – рух

В – швидкий рух

С – обертання

Якщо невірнo, наведіть вірне співвідношення понять за обсягом.

6.1. Визначте відношення за обсягом між поняттями А, В, С і виразіть ці відношення графічно.

А – Персія

В – Іран

С – Саудівська Аравія

2. знайдіть поняття, які знаходяться у відношенні підпорядкування, перехрещення, виключення до поняття «студент».

7. Чи є визначеннями наступні судження:

1. Логіка – це наука про мислення.

2. Демократія – це влада народу.

Визначте найближчий рід і видові відмінності.

Визначте поняття «школяр».

8. Що таке «підстава для поділу понять»? За якою підставою були проведені наступні поділи? Чи є вірними наступні поділи?

1. Рік ділиться на 12 місяців.

2. Книги діляться на цікаві і нецікаві.

3. Міжнародні договори бувають справедливі, несправедливі, письмові та усні.

В яких з прикладів має місце поділ, а в яких – розчленування?

9. Визначте тип судження, його терміни і розподіленість термінів. Визначте співвідношення термінів за обсягом за допомогою кіл Л.Ейлера. Перетворить форму суджень (оберніть, перетворить, протиставте предикатові).

1. Деякі студенти не є відмінниками.

2. Усі метали є електропровідними.

10. В якому випадку висновок в умовно-категоричному силогізмі буде правомірним? Чи буде вірним висновок:

Якщо сума цифр числа 346 не ділиться на 3, то воно не ділиться на 3. Сума цифр числа 346 не ділиться на 3, значить, число 346 не ділиться на 3.

11. Вкажіть в силогізмі: висновок, більший, менший, середній терміни, більший засновок, менший засновок, фігуру силогізму, помилку, якщо вона є і яке правило порушено.

Яскраво-червоні квіти не пахнуть

Ця квітка не пахне

Ця квітка – яскраво-червона

12. Перевірте правильність висновку за допомогою логічного квадрату:

Хибно, що деякі битви не принесли О.В. Суворову перемогу, значить, істинно, що деякі битви принесли О.В. Суворову перемогу.

Визначте розподіленість термінів у цих судження.

Варіант 5.

1. Логіка і мова. Речення і судження.

2. Чи означають наступні слова і словосполучення одні і ті ж самі поняття?

1. Губи. Уста.

2. Жадібний. Скнара. Користолюб.

3. Студент. Той, хто навчається. Учень.

3. Які з наведених нижче понять є загальними, які – одиничними, а які мають пустий (нульовий) обсяг?

1. Вічний двигун.

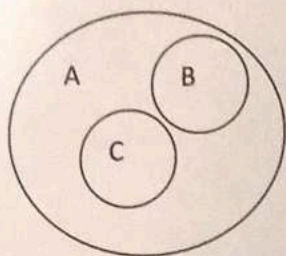
2. Найвища гора.

3. Сузір'я

4. Точка перетину діагоналей квадрата.

4. Перетворення форми судження. Обернення. Навести приклади.

5. Чи є вірним відношення за обсягом між наступними поняттями А, В, С, яке наведене на схемі:

А – той, хто навчається

А – рік

В – школяр

В – високосний рік

С – ледар

С – місяць

Приведіть правильні схеми.

6.1. Визначте відношення за обсягом між поняттями А, В, С і виразіть ці відношення графічно.

А – кит

В – ссавець

С – риба

2. знайдіть поняття, які знаходяться у відношенні підпорядкування, перехрещення, виключення до поняття «рік».

7. Чи є визначеннями наступні судження:

1. «Логіка – це наука про правильне мислення, а правильне мислення – це мислення відповідно до правил логіки».

2. Артилерія – бог війни.

Визначте найближчий рід і видові відмінності.

8. наведіть правила поділу понять. Чи є спів вимірними наступні поділи? Це поділ або розчленування?

1. Речення бувають прості, складні та складносурядні.

2. Книга ділиться на вступ, три глави і висновків.

Полк ділиться на батальйони.

9. Визначте тип судження, його терміни і розподіленість термінів. Визначте співвідношення термінів за обсягом за допомогою кіл Л.Ейлера. Перетворить форму суджень (оберніть, перетворить, протиставте предикатові).

1. Деякі тварини є розумними.

2. Жодне жуйне немає іклів.

10. В якому випадку висновок в умовно-категоричному силогізмі буде правомірним? Чи буде вірним висновок:

Якщо рішення суду оскаржено в касаційному порядку, то воно ще не вступило в законну силу. Рішення суду оскаржено в касаційному порядку. Отже, воно ще не вступило в законну силу.

11. Вкажіть в силогізмі: висновок, більший, менший, середній терміни, більший засновок, менший засновок, фігуру силогізму, помилку, якщо вона є і яке правило порушено.

Жодна риба не годує своїх дитинчат молоком

Кит годує своїх дитинчат молоком

Кит не є рибою

12. Перевірте правильність висновку за допомогою логічного квадрату:

Істинно, що деякі хвороби досі невиліковні, отже, істинно, що деякі хвороби є виліковними.

Визначте розподіленість термінів у цих судження.